

čís. 4 ex. ř. Okolnost, že vymáhající strana navzájem neplní, co jest povinna plniti, není tedy okolností nárok vymáhajícího věřitele zrušující neb odkládající, nárok sám o sobě trvá dále a k takovým okolnostem sluší přihlížeti jen při výkonu exekuce, jenž není přípustný bez důkazu, že vzájemné plnění bylo provedeno nebo zajištěno. Nárok sám takovými úvahami však nikterak není dotčen a žaloba podle § 35 ex. ř. není tedy již proto na místě, jelikož takovou žalobou mohou býti uplatňovány jen námitky proti nároku samému. Ostatně nejde v souzeném případě o absolutní nemožnost, ježto, třebaže náhradní byt byl vlastníkem domu pronajat jinému, nelze ještě vyloučiti, že se přes to vymáhající straně podaří docíliti zrušení této nájemní smlouvy buď peněžními obětmi nebo jiným způsobem a že při výkonu exekuce bude s to, by náhradní byt reálně nabídl exekutovi.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Jako skutečnost, pro kterou exekučně vymáhaný nárok na vyklizení bytu prý zanikl a exekuce stala se nepřípustnou, uvedl žalobce, že náhradní byt, proti jehož odevzdání jest povinen posavadní byt u žalovaných vykliditi, jest v nájmu osoby třetí a nemůže mu býti toho času odevzdán. Jak ale uznal odvolací soud a dovolatel nenapadá, není vyloučeno, že řečená překážka, pro kterou nemůže býti náhradní byt žalobci nyní odevzdán, bude odstraněna. Nejde tedy o absolutní nemožnost vzájemného plnění, na němž jest vymáhaný nárok závislý, a proto o zániku tohoto nároku (§ 1447 obč. zák.) nelze mluvíti. Ježto vymáhaný nárok nezanikl, není žaloba o nepřípustnost exekuce opodstatněna a byla odvolacím soudem právem zamítnuta. Okolnost, že náhradní byt jako plnění, proti němuž jest žalobce dosavadní svůj byt povinen vykliditi, nemůže býti toho času skutečně žalobci nabídnut, bude a může míti, jak správně uvedl odvolací soud, jen v zápětí, že exekuci na vyklizení bytu nebude lze prozatím proti žalobci vykonati (§§ 8, 25 ex. ř.) a že může býti žádáno za odklad exekuce (§ 42 čís. 4 ex. ř.), žalobu o nepřípustnost exekuce však neopodstatňuje. Dolíčená neodůvodněnost žalobního nároku plynula ze samé žaloby a proto neprávem dovolatel vytýká, že odvolací soud žalobu zamítl, ačkoli žalovaní proti žalobě námitku v řečeném směru nevznesli.

Čís. 9186.

Příslušnost rozhodovati o vzájemné pohledávce řídí se částkou, kterou má býti započítána.

Okolnost, že titulem jest výrok úřadu, nevedí, by právo z něho vznikající nebylo soukromoprávním, jen když svým obsahem naplňuje pojem nějakého práva soukromého a má určení sloužiti potřebám podmětu soukromoprávního jako takového.

Pozemková reforma.

Pod předpis § 23 příd. zák. spadají jen omezení přídělce v zájmu veřejném, nikoliv omezení, záležející v soukromém právu pro třetí osobu; v těchto případech jest použití § 19 (2) příd. zákona. Cenu za služebnost užívání přidělené věci může po případě určit jen Státní pozemkový úřad.

(Rozh. ze dne 20. září 1929, R I 749/29.)

Žalobce byl nájemcem dvora K., přiděleného Státním pozemkovým úřadem Josefu H-ovi. Žalovaní mají týmž úřadem přidělený kromě jiného též tamnější ovčín, jenž jim měl býti odevzdán do konce září 1926. Podle protokolu Státního pozemkového úřadu ze dne 17. června 1926 bylo vyhrazeno žalobci užívání jedné poloviny tohoto ovčína za přiměřenou roční náhradu až do 28. února 1935, avšak žalobce užíval i druhé polovice ovčína, kterou měl žalovaným do konce září 1926 odevzdati, až do 28. února 1927, a mimo to žalovaní dali opravit střechu ovčína nákladem 800 Kč. Proti žalobě o zaplacení 3.391 Kč, jež se žalovaní zavázali žalobci zaplatiti jako náhradu za hnojení a osev a jiné práce vykonané na pozemku přiděleném žalovaným, namítli žalovaní, uznavše žalobní nárok, započtením vzájemné pohledávky 1. škodu 1354 Kč, která prý vznikla žalovaným tím, že žalobce polovinu ovčína, kterou jim měl odevzdati do konce září 1926, užíval až do 28. února 1927, 2. přiměřenou náhradu za užívání polovice ovčína, kterou má právo užívat až do 28. února 1935, za dobu od 1. října 1926 do 31. března 1928 10.440 Kč, 3. polovici nákladu na střechu ovčína 800 Kč, tedy 400 Kč. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby, odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

Prvý soudce zamítl ohledně všech vzájemných nároků i námitku věcné nepříslušnosti i námitku nepřípustnosti pořadu práva, ale, poněvadž započtení přes to nepřipustil z důvodů jiných, stalo se, že žalobce opravný prostředek proti tomu nepodal, nýbrž podali jej jen žalovaní, a to odvolání ve věci samé, a druhý soud otázku nepřípustnosti pořadu práva zkoumal, a uznal pořad práva nepřípustným, avšak jen ohledně vzájemné pohledávky ad 2., oba soudy to vše ovšem jen v důvodech svých rozhodnutí, nikoli ve výroku. Odvolací soud, uznav započtení přípustným, zrušil proto rozsudek prvního soudu a uložil mu, by o vzájemných pohledávkách ad 1. a 3. jednal a pak znova věc rozhodl. Žalobce trvá ještě ve stížnosti proti zrušovacímu usnesení odvolacího soudu na námitce věcné nepříslušnosti. Avšak rozhodnutí prvního soudce o ní nabylo moci práva, ježto žalobce proti němu opravný prostředek nepodal a jest tudíž jeho stížnost v tomto bodě nepřípustná. Nicméně pro jeho uspokojení, že se mu křivda neděje, lze ho poukázati na § 411 c. ř. s., podle kterého rozhodnutí o pohledávce namítané započtením nabývá právní moci

jen co do částky, kterou se má započítati, tedy nejvýše do výše žalobní pohledávky, kterou má vyrovnati. Podle toho jest mylným jeho názor, že se příslušnost k rozhodnutí o vzájemné pohledávce řídí její výší. Dále trvá žalobce na námitce nelikvidnosti a neurčitosti vzájemných pohledávek namítaných započtením, tedy nepřípustnosti započtení, ježto prý bude vyžadovati dlouhého projednání a dokazování, tudíž protáhnutí sporu. Ale marně tento zastaralý za vlády Josefinského soudního řádu uznávaný názor opírá o § 1439 obč. zák., jenž jedná o nezapočítatelnosti pohledávky nesprávné se správnou a nesplatné se splatnou, nýbrž jest ho odkázati nyní na § 391 třetí odstavec c. ř. s., jenž dopouští pro případ nelikvidnosti vzájemné pohledávky dílčí rozsudek na pohledávku žalobní, nestanoví však nepřípustnost započtení. O neurčitosti pohledávek udaných číselně peněžitou sumou nemůže býti řeči. Proč by však vzájemné pohledávky žalovaných neměly býti posud splatné proto, že jsou to nároky na náhradu škody, jak první soudce míní, nelze vyrozměti, ana se uplatňuje jen škoda, která už vzešla. Započítatelnost nelze tedy důvodně popírati. Co se však týče otázky, zda náleží úprava poměru mezi stranami rozepře, zvláště tudíž i rozhodnutí o těchto vzájemných pohledávkách, Státnímu pozemkovému úřadu, odkazuje se na vývody níže o nepřípustnosti pořadu práva. Odvolací soud souhlasí s prvním soudcem, že pořad práva jest přípustný, jen ad 1. a 3., nikoli však ad 2. Ad 1. má pravdu, ano jde o náhradu škody z důvodu tam uvedeného, jde o věc soukromoprávní a jest tedy pořad práva přípustný. Ad 3. míní odvolací soud, že tento nárok má základ v § 1042 obč. zák. a že tedy je to také věc soukromoprávní, mimo to však prý byla polovice ovčina, o niž jde, přikázána Státním pozemkovým úřadem žalobci jako pachtýři dvora, běží tu prý tedy vlastně o pronájem této poloviny ovčina a jest prý žalované pokládati co do této polovice za pronájemce a žalobce za nájemce, tu prý však podle § 1096 obč. zák. stihá povinnost předmět nájmu v upotřebitelném stavu udržovati, pronájemci, tedy prý žalované, leč že by mezi stranami bylo něco jiného umluveno, a má prý se tedy vzíti na přetřes a v dokazování, zda se tato možná úmluva stala. S tímto názorem nelze souhlasiti. I kdyby byl správný, nebylo by lze otázku zvláštní úmluvy mezi stranami vnášeti do sporu z úřadu, nýbrž bylo by to bývalo věcí obrany žalovaných. Avšak nejde o pronájem, neboť se mezi stranami nestala smlouva vůbec, a tedy ani nájem, nýbrž jich práva a povinnosti zakládají se jedině na mocenském slově Státního pozemkového úřadu, tedy na výroku úředním, na titulu veřejnoprávním. Tento úřední výrok nezaložil mezi stranami poměr nájemní, jenž se může jedině na smlouvě zakládati, a nemá ani odvolací soud pro to jiný důvod, než ten, že žalobce byl pachtýřem dvora, ale to se týkalo jen jeho poměru k vlastníku dvora (H-ovi), nikoli jeho poměru k žalovaným, jehož před výrokem Státního pozemkového úřadu vůbec nebylo. Také výsledek tohoto právního názoru odvolacího soudu není přijatelný. Žalovaní mají prý náklady na opravy ovčina nésti jako pronájemci sami, žalobce tedy ovčina užíval na jich náklad, a nikoliv na svůj. Poněvadž, jak řečeno, poměr mezi spornými stranami nezakládá se na smlouvě

mezi nimi uzavřené, nýbrž na diktátu Státního pozemkového úřadu, dlužno uvažovati, jaký poměr takový diktát může založiti, a tu sluší nejprv přihlídnouti k obsahu nadiktovaného práva, to však jest podle diktátu právo užívání jde tu tedy o usus, právo užívací, jež ovšem na rozdíl od práva pachtovního může se jako každé jiné věcné právo zakládati i na úředním výroku (§§ 317, 424, 449, 480 obč. zák.), třeba že zákon na citovaných místech myslil jen na obyčejný případ, tedy poněkud úzce jen na výrok soudcovský, což ovšem nás másti nesmí, zvláště ne v pozemkové reformě, kde víme, že i přiděl, jenž jest přece výrokem Státního pozemkového úřadu a tedy úřadu správního, jest titulem vlastnictví a jiných věcných práv, najmě i služebností, neb právě i ty § 19 (2) příd. zák. nařizuje Státnímu pozemkovému úřadu zřizovati. Pak-li však jde o užívání, tedy se budou náklady na střechu řídití předpisem § 508 poslední věta obč. zák., v jehož duchu musí, když užívání ovčína mezi obě strany rozděleno na polovic (a nikoli jak §§ 504 a 505 obč. zák. pro obyčejný případ předpokládá, diktováno potřebou uživatele), nésti polovici nákladů na střechu, ale poněvadž má právo užívání jen dočasně do r. 1935, jen amortisační kvotu této polovice, vypadající na dobu od října 1926 do konce února 1935. Doložiti jen sluší, že to, že titulem jest výrok úřadu, tedy úkon veřejnoprávní, naprosto nevádí, by právo z něho vznikající nebylo soukromoprávním a nenáleželo tedy na pořad práva, jen když právě svým obsahem naplňuje pojem nějakého práva soukromého a má určení sloužití potřebám podmětu soukromoprávního jako takového. Bude se tedy i o návrhu ad 3. rozhodovati pořadem práva v tomto sporu. Ad 2. Tu má dovolací soud za to, že toto právo zřízeno žalobci podle § 23 příd. zák., neboť spadá prý pod omezení přidělce tam míněná, a má tedy i o náhradě rozhodnouti Státní pozemkový úřad, takže věc nepatří na pořad práva. Žalovaní ve svém rekursu jsou proti tomu a mají z části pravdu, totiž ne v tom, že věc náleží na pořad práva, nýbrž jen v tom, že tu nejde o § 23 příd. zák., neboť tento má na mysli jen omezení přidělce učiněná v zájmu pozemkové reformy jakožto reformy sociální, tedy v zájmu přidělce sama, omezení, nad jichž zachováním Státní pozemkový úřad musí bděti, zkrátka omezení přidělce v zájmu veřejném, nikoli však omezení jeho v zájmu třetích osob, v zájmu soukromém, a nevztahuje se tudíž na případy, kde omezení záleží v soukromém právu zřízeném pro třetí osobu, na př. ve služebnosti, zde ve služebnosti užívání pro žalobce, nýbrž na ten případ míněná jest § 19 druhý odstavec příd. zák., jenž dává Státnímu pozemkovému úřadu právo i povinnost zřizovati služebnosti a jiná práva k řádnému hospodaření v tom kterém obvodu potřebná. Jakkoli to tedy není kompetence podle § 23 příd. zák., jest to přece vždy kompetence Státního pozemkového úřadu, k níž právě náleží i pravomoc § 19 (2) téhož zák., třebaže služebnost Státním pozemkovým úřadem jednou zřízená podléhá potom soukromoprávní dispozici stran, již omezení § 23 nepodléhají. Mimo to je tu ještě druhý důvod příslušnosti Státního pozemkového úřadu. Když totiž žalovaným přidělen ovčín a zřízeno na něm pro žalobce břemeno služebnosti užívání, tedy jest zřejmo, že toto břemeno

meno zvyšovalo by přidělovou cenu, kdyby nebylo zároveň bývalo určeno, že žalobce má za toto obřemenění platiti žalovaným přiměřenou náhradu, a že toto zvýšení přidělové ceny nastalo by aspoň částečně, kdyby náhrada nedosáhla přiměřenosti, pokud se týče snížila by se přidělová cena, kdyby náhrada vyměřená přestoupila přiměřenost. Když však to takovou souvislost má s přidělovou cenou a tuto cenu může určit jen a jen Státní pozemkový úřad, jest zřejmo, že i cenu za služebnost užívání, kterou ovčín žalovaným přidělený ve prospěch žalobce obtížil, může určit Státní pozemkový úřad, neboť jen on může určit, jakou cenu užívání má za přiměřenou tak, by zároveň přidělová cena za ovčín zůstala taková, jakou si představoval, jakou chtěl určit. Rozumí se, že prohlášení Státního pozemkového úřadu jednou, že si tu příslušnost připsuje, a po druhé, že ji soudu přenechává, nemá významu, neboť příslušnost ta nepodléhá dispozici ani úřadů ani stran, nýbrž jest absolutní.

Čís. 9187.

Podle práva platného na Slovensku nepotřebuje poručník svolení poručenského soudu k vedení sporu. Jde po této stránce o otázku hmotného práva a jest užití práva platného na Slovensku, i když se spor, tam zmístněný, projednává v historických zemích.

Pokud byl četník oprávněn použití střelné zbraně. Užil-li četník oprávněně střelné zbraně, není stát práv náhradou škody.

(Rozh. ze dne 20. září 1929, Rv I 681/28.)

Četnická hlídka pozastavila při noční obchůzce Vincence N-a, jenž se chtěl dostat do nevěstince v T. na Slovensku. Ježto se Vincenc N. za dotazování četníků, již ho měli za nebezpečného zločince, dal na útěk, použila četnická hlídka proti němu střelné zbraně, Vincenc N. byl zasažen a na poranění zemřel. Pozůstalá vdova a děti domáhaly se na na československém eráru náhrady škody. *Procesní soud prvního stolu* uznal, *odvolací soud* neuznal žalobní nárok důvodem po právu. *Důvody*: Skutkový podklad rozepře jest jednak nesporný, jednak zjištěn výpověďmi svědků Antonína S-a a Josefa A-a. Podle prvního soudu jest nesporné, že smrt Vincence N-a nastala následkem jeho postřelení, takže jest příčinná souvislost mezi použitím zbraně a smrtí Vincence N-a. Netřeba proto tuto příčinnou souvislost dále zkoumati a poukazovati na nález a posudek soudních znalců lékařů z trestních spisů, podle nichž smrt N-ova nastala otravou krve, která povstala ze střelné rány. Správně také první soud uvádí, v kterém případě ručí na území Slovenska stát za škodu jeho orgány způsobenou, totiž, když škoda byla způsobena zaviněním orgánu při výkonu služby neb úřadu a když stalo se to za normálních poměrů. Není sporu o tom, že se souzený případ stal za poměrů normálních. V otázce zavinění státního orgánu však soud odvolací nesouhlasí s názorem prvního soudu. Správně v rozsudku prvního soudu citováno bylo ustanovení § 13 zákona o čet-